

ADRODDIAD I'R CABINET

16 MEHEFIN 2020

Aelod Cabinet: Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyfrifon Terfynol 2019/20 – Alldro Refeniw

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

---

1. Y penderfyniad a geisir / pwrpas yr adroddiad

Gofynnir i'r Cabinet:

- 1.1 Ystyried a nodi sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2019/20.
- 1.2 **Cymeradwyo'r symiau i'w cario 'mlaen** (y golofn "Gor/(Tan) Wariant Addasedig" o'r talfyriad yn **Atodiad 1**), sef -

ADRAN	£'000
Oedolion, Iechyd a Llesiant	0
Plant a Theuluoedd	100
Addysg	(96)
Economi a Chymuned	67
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	100
Amgylchedd	(100)
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(11)
Tai ac Eiddo	83
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	(50)
Cyllid	(70)
Cefnogaeth Gorfforaethol	(100)

- 1.3 Cymeradwyo'r argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u egluro yn **Atodiad 2**) –
- Yr Adran Plant a Theuluoedd i dderbyn cymorth ariannol un-tro o £3,259k i gyfyngu lefel y gorwariant sydd i'w gario ymlaen gan yr Adran i £100k, i'w cynorthwyo i symud ymlaen i wynebu her 2020/21.

- Yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol i dderbyn cymorth ariannol un-tro o £447k i gyfyngu lefel y gorwariant sydd i'w gario ymlaen gan yr Adran i 2020/21 i £100k, i'w cynorthwyo i wynebu her 2020/21.
- Yn unol â'r Rheoliadau Ariannol argymhellir cadw at y drefn arferol i ganiatau i'r Adran Amgylchedd gadw (£100k) o'i danwariant, a symud (£70k) sef y swm uwchlaw (£100k), i'w ddefnyddio i gynorthwyo'r adrannau sydd wedi gorwario yn 2019/20.
- Ar gyllidebau Corfforaethol, defnyddio (£1,012k) o'r tanwariant net i gynorthwyo'r adrannau sydd wedi gorwario yn 2019/20.

1.4 Cymeradwyo'r trosglwyddiadau ariannol o gronfeydd a darpariaethau penodol:

- fel a amlinellir yn **Atodiad 3** yn dilyn adolygiad o'r cronfeydd a darpariaethau, cynaeafu (£801k) o gronfeydd a (£24k) o ddarpariaethau gan ddefnyddio'r cyfanswm o (£825k) i gynorthwyo'r adrannau sydd yn gorwario yn 2019/20.
- Cyllido gweddill y gorwariant adrannol o (£1,799k) sydd ar ôl i'w gyllido o Gronfa Strategaeth Ariannol y Cyngor.

2. Cyflwyniad / Cefndir

- 2.1 Yr hyn sydd yn amlwg iawn o edrych ar sefyllfa derfynol 2019/20 yw'r pwysau sylweddol sydd yn wynebu'r maes gofal a'r maes gwastraff, gwelir hefyd arwyddion fod rhai trafferthion cyflawni arbedion, gan ein bod yn ceisio isafu'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

Rydym eisoes yn gwybod fod y flwyddyn ariannol 2020/21 yn mynd i fod yn un heriol yn ariannol, fel sydd sydd eisoes wedi ei egluro yn yr adroddiad effaith Covid-19 ar gyllideb 2020/21 a gyflwynwyd i'r Cabinet 19/05/2020.

- 2.2 Felly, **gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo sefyllfa ariannol derfynol 2019/20. Mae'r Adran Gyllid eisoes ers 3 Mehefin wedi cynhyrchu, ardystio a chyhoeddi'r datganiadau ariannol statudol cyn y dyddiad statudol o 15 Mehefin.**

3. Adrannau'r Cyngor

- 3.1 **Ar y cyfan, cadarnhaf fod dros hanner yr adrannau wedi medru cadw o fewn eu cyllidebau eleni.** Mae talfyriad o sefyllfa derfynol yr holl adrannau wedi'i amlinellu yn **Atodiad 1**, gyda'r symiau i'w cario 'mlaen (yn amodol ar gymeradwyaeth y Cabinet) yn y golofn "Gor/(Tan) Wariant Addasedig". Yn **Atodiad 2**, mae manylion pellach ynglŷn â'r prif faterion a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol i'r hyn a adroddwyd yn flaenorol, ynghyd â sawl argymhelliad penodol. Mae'r argymhellion rheiny wedi'u hamlygu er ystyriaeth uchod yn 1.3.
- 3.2 Yn yr adolygiad o'r gyllideb refeniw diwethaf a wnaethpwyd ar sefyllfa ddiwedd Tachwedd, rhagwelwyd gorwariant tebygol o £4.6 miliwn ar adrannau'r Cyngor. Ers hynny, bu lleihad o £1.1 miliwn i ffigur cymharol yr adrannau i £3.5 miliwn erbyn diwedd y flwyddyn, sef gostyngiad o £0.7 miliwn gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant a gostyngiad o £0.4 miliwn gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol. Ymhellach, mae £1 miliwn o danwariant ar gyllidebau Corfforaethol, sydd felly yn lleihau'r bwch i £2.5 miliwn.
- 3.3 Ar ddiwedd y flwyddyn mae sefyllfa ariannol dros hanner yr adrannau yn tanwario, ac wedi'i ragamcanu'n gywir yn ystod 2019/20. Gwelwyd leihad yn lefel y gorwariant gan yr **Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol**, gyda sefyllfa'r **Adran Addysg** ac **Ymgynghoriaeth Gwynedd** yn well na'r hyn a ragwelwyd. Ond nodaf y bu gwelliant nodedig yn sefyllfa ariannol yr **Adran Oedolion**, yn dilyn derbyniad ac ail gyfeirio grantiau yn hwyr yn y flwyddyn gan y Llywodraeth.
- 3.4 Bu cynnydd yn y tueddiad gorwariant ar wasanaethau gweithredol, lleoliadau, Ôl-16, ac Arbenigol / Derwen gan yr Adran **Plant a Theuluoedd** ac felly adroddir ar orwariant o £3.4 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn, yn gynnydd o £200k o'r £3.2 miliwn a ragwelwyd yn yr adolygiad ddiwedd Tachwedd. Er nad yw'r sefyllfa o orwariant yn y maes plant yn unigryw i Wynedd, ond yn hytrach yn ddarlun a welir ar draws awdurdodau, mae'r sefyllfa'n un pryderus.
- 3.5 Mae bron i £2 miliwn o arian ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r **Adran Plant a Theuluoedd** yn 2020/21 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol. Ond, fod y methiant i wireddu arbedion yn fater sydd yn parhau i fod angen ei ddatrys, ond mae bwriad i gyfarch hyn mewn adroddiad dilynol i'r Cabinet.
- 3.6 Y maes gwastraff yn parhau i fod yn gorwario yn sylweddol gan yr Adran **Priffyrdd a Bwrdeistrefol**, ond nifer o ffactorau ar draws yr adran yn gyfrifol am ostyngiad yn lefel y gorwariant i £547k erbyn diwedd y flwyddyn.

- 3.7 **Yn Atodiad 1, adroddir ar sefyllfa tanwariant / gorwariant pob adran i'r Cabinet, fydd yn cymeradwyo'r symiau sydd i'w cario 'mlaen.** Mae Rheoliad Gweithdrefn Ariannol 16.3.1 yn manylu ar y trefniadau ar gyfer symiau i'w "cario 'mlaen" ar ddiwedd y flwyddyn. Mae dau gais i'r Cabinet i ddileu diffyg adrannol, ac un adran gyda sefyllfa tanwariant sydd uwchlaw'r trothwy £100,000 ar gau cyfrifon 2019/20, ac felly gyda tanwariant i'w gynaeafu.
- 3.8 Yn gyffredinol, lle mae'r adrannau wedi tanwario, mae'r sefyllfa hwnnw am un tro yn 2019/20 yn unig.
- 3.9 Yn y mwyafrif o'r cyllidebau lle bu gorwariant yn 2019/20, rhoddwyd ystyriaeth briodol i'r anghenion a chyfleon perthnasol yng nghylch cyllidebu 2020/21, ac mae'r mwyafrif o'r materion parhaol hynny eisoes wedi'u cyfarch yn y strategaeth ariannol ar gyfer 2020/21 (drwy weithrediad rheolaethol i atal tueddiad a/neu drwy addasu'r gyllideb).

4. Ysgolion

- 4.1 Mae rhan o **Atodiad 2** yn manylu ar sefyllfa cyllidebau'r ysgolion, lle mae statud wedi cyflwyno grym dirprwyedig i gyrff llywodraethu gario balansau ymlaen ar ddiwedd blwyddyn ariannol. Mae'r cyfanswm sirol o falansau'r ysgolion wedi cynyddu o £4m yn 2018/19 i £4.3m yn 2019/20. Gwelwyd cynnydd cyffredinol ym malansau ysgolion y sector uwchradd a chynnydd o £430k ym malansau 43 ysgol gynradd ond gostyngiad o £416k mewn balansau 40 ysgol gynradd. Byddwn yn cyhoeddi gwybodaeth fanwl am falansau ysgolion unigol cyn hir mewn 'Datganiad Adran 52'.
- 4.2 Mae gan yr Adran Addysg drefniadau ar gyfer herio'r ysgolion unigol i gyfiawnhau'r angen am eu balansau, ac maent yn gofyn i'r penaethiaid a chyrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol i egluro'u bwriad i ddefnyddio eu balansau (yn arbennig rheiny sydd gyda balansau dros 5% o'i gyllideb).
- 4.3 Mae cyfanswm diffygion ariannol ysgolion wedi cynyddu o £207,106 (4 Cynradd, 2 Uwchradd, 1 Arbennig) ar 31 Mawrth 2019 i £239,646 (2 Cynradd, 1 Dilynol, 2 Uwchradd) ar 31 Mawrth 2020. Cadarnhaf y bydd yr Uned Gyllid berthnasol hefyd yn sicrhau y bydd penaethiaid a chyrff llywodraethol yr ysgolion sydd â diffygion ariannol yn delio gyda nhw.

5. Cyllidebau a Chronfeydd Corfforaethol

- 5.1 Am nifer o resymau bu tanwariant un-tro ar nifer o benawdau'r gyllideb Gorfforaethol eleni, fel y nodir yn rhan olaf **Atodiad 2**. Fel yr argymhellir yn rhan 1.3 uchod, bydd (£1,012k) o'r tanwariant net yma ar gael i liniaru'r gorwariant gan yr Adran Plant a'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol.
- 5.2 Adolygwyd digonolrwydd cronfeydd a darpariaethau penodol y Cyngor gan y Pennaeth Cyllid unwaith eto wrth gau'r cyfrifon eleni, yn unol â'r polisi a gymeradwywyd rhai blynyddoedd yn ôl. Llwyddodd yr adolygiad yma i gynaeafu £825k o adnoddau, fel amlinellir yn **Atodiad 3**.
- 5.3 Mae'r cyfan o'r £825k i'w ddefnyddio i gynorthwyo i gyllido'r sefyllfa gorwariant gan yr adrannau.
- 5.4 Gyda chefnogaeth y Cabinet, os defnyddir y tanwariant fel yr argymhellir uchod, ynghyd â defnyddio'r £825k o'r cynaeafu cronfeydd a darpariaethau, £1.799 miliwn o gyllid sydd ei angen yn weddill i fantoli'r sefyllfa ariannol 2019/20.
- 5.5 Awgrymir y dylid trosglwyddo £1.799 miliwn o'r gronfa strategaeth ariannol i gyllido'r bwlch. Bydd y Cyngor felly wedi llwyddo i osgoi gwneud unrhyw ddefnydd o falansau'r Cyngor i fantoli cyllideb 2019/20 (yn unol â'r Strategaeth Ariannol cymeradwyodd y Cyngor ar 5 Mawrth 2020).

6. Camau nesaf ac amserlen

- 6.1 Yn unol â'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014, a Chod Ymarfer Cyfrifo CIPFA, rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid ardystio datganiadau ariannol statudol 2019/20 y Cyngor cyn 15 Mehefin. Mae 2019/20 yn ail flwyddyn drosiannol o ran cwtogiad yn yr amserlen, gyda'r dyddiad statudol yn 15 Mehefin yn hytrach na 30 Mehefin, gyda chwtogiad pellach i 31 Mai o 2020/21 ymlaen. Hoffwn ddiolch i bawb sydd wedi cyfrannu yn y broses i gwblhau'r gwaith yn gynt a hynny dan amgylchiadau heriol iawn eleni yn sgil yr argyfwng Covid-19.
- 6.2 Pwrpas yr adroddiad yma yw manylu ar y sefyllfa alldro o ran tanwariant neu orwariant adrannau unigol, a gwariant y Cyngor yn ei gyfanrwydd yn 2019/20. Byddwn yn ystyried y wybodaeth yn sgil hynny er mwyn medru adlewyrchu'r sefyllfa yn y cyfrifon terfynol.
- 6.3 Mae'r Adran Gyllid wedi llwyddo i gynhyrchu datganiadau ariannol statudol 2019/20 sydd wedi ei ardystio gan y Pennaeth Cyllid cyn y dyddiad statudol eleni o 15 Mehefin.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 - sefyllfa tanwariant / gorwariant terfynol pob adran

Atodiad 2 - prif faterion cyllidebol a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol

Atodiad 3 - adnoddau wedi'u cynaeafu o adolygu cronfeydd a darpariaethau